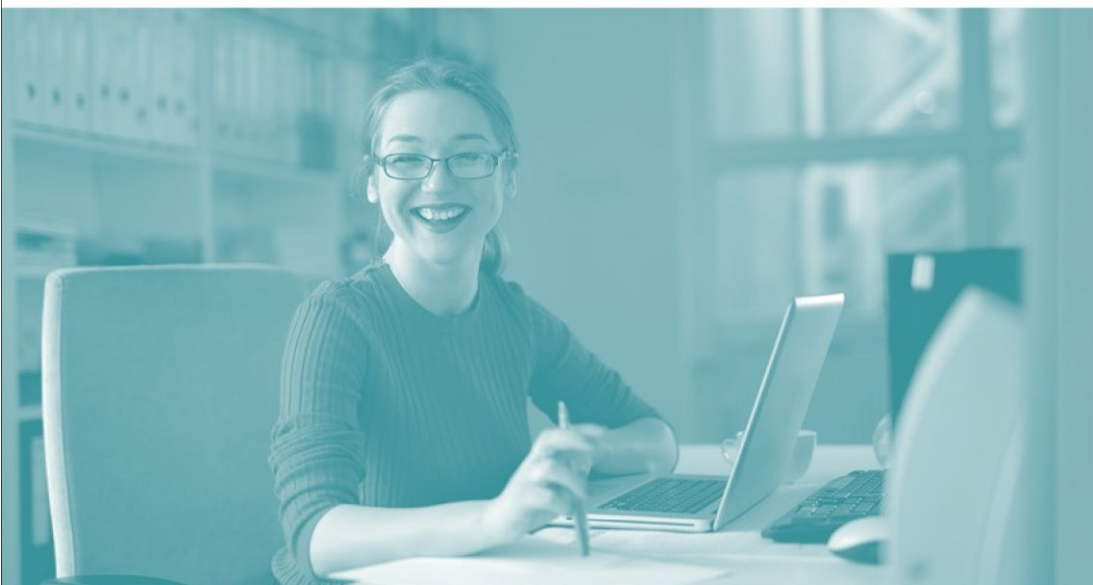

STANDARD STUDIA
V OBLASTI PEDAGOGICKÝCH VĚD
K ZÍSKÁNÍ KVALIFIKACE UČITELE
2. STUPNĚ ZÁKLADNÍ ŠKOLY
A STŘEDNÍ ŠKOLY

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Standard studia v oblasti pedagogických věd k získání kvalifikace učitele

2. stupně základní školy a střední školy

Cílem standardu studia v oblasti pedagogických věd k získání kvalifikace učitele 2. stupně základní školy a střední školy (tzv. doplňujícího pedagogického studia – DPS) je především snaha o zkvalitnění tohoto typu studia jako alternativní cesty k získání učitelské kvalifikace rovnocenné s magisterským studiem v oblasti pedagogických věd. Tato alternativní cesta je určena zejména absolventům vysokoškolských neučitelských „oborových“ programů.

Cílem standardizace kvalifikačního programu DPS bylo mimo jiné i vytvoření profilu absolventa, zahrnutí aktuálních trendů vzdělávání, včetně témat společného vzdělávání do kvalifikačního vzdělávání učitelů se zajištěním přímé provázanosti na využitelnost získaných znalostí a dovedností v praxi. Právě praxe má ve standardu výrazný podíl na celkové hodinové dotaci programu, a dokládá tak praktickou orientaci celého studia. Akcentace jiných forem vzdělávání, zejména formy distanční, pak nabízí časově vhodnější organizaci studia. Standardizace dalších kvalifikačních studií zároveň umožní uznání částí předchozího studia a prostupnost různých druhů DPS (např. studium pedagogiky, studium v oblasti pedagogických věd, vychovatelství atd.). V neposlední řadě pak transparentně a jednoznačně stanovené parametry vzdělávacích programů poskytnou vhodnou oporu pro realizaci systematické kontrolní činnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Ve výsledku by měl nastíněný proces přinést zvýšení kvality tohoto způsobu získání kvalifikace a v neposlední řadě též jeho zatraktivnění.

Struktura standardu vychází z profilu absolventa programu, který byl vytvořen na základě abstrahování popisu činností učitele do šesti okruhů, definuje tento profil a má podobu kompetenčního modelu. Vzdělávací programy předkládané k akreditaci mohou mít modulovou strukturu. Návrhy modulů nemusí mít shodnou strukturu se strukturou okruhů, ale výsledný navrhovaný program musí vést k dosažení stanovených výsledků učení. Pro usnadnění práce žadatele o akreditaci s předmětným standardem je standard doplněn i doporučením pedagogických fakult k rozdělení jednotlivých kompetencí do oblastí výuky. Formou doporučení je nastaveno i vhodné učivo a indikátory. Vzhledem k tomu, že cílem standardizace DPS není unifikace daného typu studia, ale definování kvalitativních parametrů zajišťujících požadovanou kvalitu na výstupu, je u jednotlivých modulů ponechán realizátorům programů prostor pro naplnění obsahových rámců, tedy učiva i indikátorů.

V Praze 25. května 2020

Standard studia

Profil absolventa programu byl vytvořen na základě abstrahování popisu činností učitele do šesti okruhů; vzdělávací programy předkládané k akreditaci mohou mít modulovou strukturu.

Struktura programu nemusí být shodná se strukturou okruhů, ale výsledný navrhovaný program musí vést k dosažení stanovených výsledků učení. Pro potřeby řízení o akreditaci musí být jednoznačně uvedeno, kterého výsledku bude dosaženo při které výuce (na kterém obsahu).

Název studia			
Studium v oblasti pedagogických věd (tzv. doplňující pedagogické studium)			
Norma			
Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů			
Cílová skupina			
Učitelé 2. stupně ZŠ a SŠ, kteří nesplňují předpoklad odborné kvalifikace; zájemci o práci učitele 2. stupně ZŠ a SŠ, kteří nesplňují předpoklad odborné kvalifikace			
Vstupní požadavky			
V souladu se zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů			
Délka výuky			
Minimum = 250 vyučovacích hodin			
Forma výuky			
Formy výuky mohou být následující: prezenční a kombinovaná (kombinace prezenční a distanční formy); součástí prezenční výuky je řízená a reflektovaná praxe. DPS bude obsahovat: nejméně 80 hodin prezenční výuky a nejméně 100 hodin řízené a reflektované praxe.			
Požadavky na praxi			
Součástí řízené a reflektované praxe bude praxe propedeutická (pedagogická) i oborově didaktická (praxe svázaná s oborem či předmětem, který chce účastník vyučovat). Oborově didaktická praxe může být vykonána ve škole, ve které účastník vzdělávání působí. Tato oblast praxe bude řízena uvádějícím učitelem z dané školy (pověřený učitel dané školy, kde praxe probíhá), který bude v kontaktu s fakultním garantem praxí. Propedeutická praxe a praxe oborově didaktická budou probíhat ve školách zajištěných garantem studia, např. ve fakultní škole. Vedení a reflexi praxe může zajistit uvádějící učitel, a to vždy ve spolupráci s fakultním učitelem.			
Struktura výuky			
oblast	pedagogicko- psychologický základ	oborově didaktiky	řízená a reflektovaná praxe
minimální počet hodin	70	80	100

Způsob ukončení

Prezentace a obhajoba závěrečné písemné práce/profesionálního portfolia před zkušební komisí a závěrečná komisionální ústní zkouška/zkouška nad profesním portfoliem. Komise je minimálně 3členná. Požadavky na členy komise by měly korespondovat s požadavky na složení bakalářských státních zkoušek.

Doklad o ukončení

Osvědčení o absolvování studia

Profil absolventa

Absolvent studia bude připraven vést výuku daného předmětu (modulů, oblastí, projektů) a podílet se na realizaci školního kurikula na daném stupni vzdělání:

- reflektovat pojmy a představy o učení, vzdělávání a vzdělanosti;
- plánovat, realizovat a reflektovat výuku;
- vytvářet ve vyučování vhodné podmínky pro učení všech žáků včetně zapojení asistenta pedagoga a uplatňování formativního hodnocení, využívat širokou škálu metod a forem výuky a vhodně je kombinovat s ohledem na výchovně-vzdělávací situace;
- aplikovat oborově didaktické kompetence při přípravě, realizaci a reflexi pedagogických procesů;
- podílet se na pedagogických procesech celé školy;
- komunikovat s rodiči (zákonnými zástupci žáka) na podporu žákova učení.

Propedeutický okruh

O1

Očekávané výsledky učení:

Absolvent bude připraven projektovat hromadnou i individuální výuku na různé úrovni konkrétnosti /obecnosti:

- a) se znalostí vzdělávacího kontextu;
- b) se znalostí odpovídajících právních předpisů;
- c) na základě odpovídající analýzy učiva a vzdělávacích potřeb žáků;
- d) s využitím výsledků dynamické pedagogické diagnostiky žáka a výukové skupiny/třídy na odpovídající úrovni projektování;
- e) v systému kurikulárních dokumentů (od ŠVP po přípravu na výukovou jednotku);
- f) s využitím dovednosti adekvátně formulovat výchovně vzdělávací cíle;
- g) s využitím dovednosti stanovit výsledky učení žáků a možnosti jejich ověření;
- h) s využitím vhodných strategií pedagogických procesů.

Plánovat, realizovat a hodnotit výuku

O2

Očekávané výsledky učení:

Absolvent bude připraven vytvořit přípravy na výukovou jednotku:

- a) se znalostí postupů pedagogického projektování (viz předchozí okruh);
- b) s akceptováním stávajících podmínek pro výuku, či s jejich uzpůsobením;
- c) s vhodně zvolenými výukovými postupy (využití široké škály forem, metod a technik vč. dovednosti je vhodně kombinovat s ohledem na výchovně-vzdělávací situace) a postupy hodnocení s důrazem na formativní hodnocení;
- d) s vhodně zvolenými učebními úlohami;

- e) s využitím vhodných materiálních didaktických prostředků (didaktická technika, učební pomůcky včetně žakovských mimo skupiny in d), výukové prostory a jejich vybavení);
- f) s využitím odpovídajících metodických pomůcek a učebních textových, hypertextových a multimediálních pomůcek.

Absolvent bude připraven realizovat výuku podle přípravy (viz výše) a vyhodnocení reálné situace:

- g) adekvátním vedením výuky a její efektivní organizací;
- h) s ohledem na žakovo pojetí učiva (práce se zkušeností žáků, zvláště práce s miskonceptem);
- i) prostřednictvím vhodné pedagogické komunikace a odpovídajícím řízením sociální komunikace žáků;
- j) spoluutvářením vhodného klimatu třídy.

Absolvent bude reflektovat výuku:

- k) její průběh i dosažené výsledky, a to na základě formativních principů, pedagogické reflexe a sebereflexe;
- l) s využitím žakovských, kolegiálních, popř. externích hodnocení
- m) na základě provedeného hodnocení a sebehodnocení nevrhne, je-li to potřebné, a přijme případná opatření směřující ke změně pedagogických přístupů či výukových postupů.

Vytvářet ve vyučování vhodné podmínky pro učení všech žáků (včetně zapojení asistenta pedagoga)

O3

Očekávané výsledky učení:

Absolvent bude připraven:

- a) akceptovat diverzitu žáků při vyučování;
- b) pracovat s vysokými očekáváními ohledně výsledků učení všech žáků – vést každého žáka k dosahování osobního maxima např. s využitím motivační funkce formativního hodnocení;
- c) vést výuku na principu spolupráce a vzájemné akceptace všech aktérů;
- d) zapojit všechny žáky do činností, které jsou pro ně smysluplné, při vyučování podle jejich možností a předpokladů;
- e) vytvářet kvalitní příležitosti k učení pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Aplikovat oborově didaktické kompetence při přípravě, realizaci a reflexi pedagogických procesů

O4

Očekávané výsledky učení:

Absolvent bude připraven:

- a) charakterizovat cíle výuky oboru/předmětu a možná pojetí výuky oboru;
- b) realizovat didaktickou transformaci učiva;
- c) využívat při přípravě na výuku i při výuce žakovské prekoncepty (miskoncepty);
- d) didakticky zprostředkovat učivo (metodická analýza učiva);
- e) využívat ve výuce efektivně digitální (multimediální a interaktivní) prostředky;
- f) pracovat při výuce svého předmětu individuálně nebo týmově s heterogenní skupinou žáků a diferencovaně podporovat učení žáků podle jejich individuálních potřeb (včetně žáků se SVP);
- g) připravit, realizovat a reflektovat výuku daného předmětu, včetně využití Rámce digitálních kompetencí učitele;
- h) využívat při výuce i přípravě na ni metodických postupů pro utváření specifických znalostí a dovedností daného předmětu.

Podílet se na pedagogických procesech celé školy**O5****Očekávané výsledky učení:**

Absolvent bude připraven podílet se na činnosti metodických orgánů školy v oblasti:

- a) výběru učiva a časového plánu výuky (časově tematický plán);
- b) identifikace, nastavení a využívání mezi předmětových vztahů;
- c) zjišťování výsledků učení, způsobů jejich hodnocení a klasifikace;
- d) vzájemného učení a spolupráce učitelů.

Absolvent bude připraven podílet se na projektování školních vzdělávacích programů:

- e) v oblasti strukturace učiva;
- f) v oblasti kultury školy při realizaci společného vzdělávání;

Absolvent bude připraven spoluvytvářet výchovný systém školy:

- g) využívat vhodné výchovné postupy při práci se žákem i třídou/skupinou;
- h) reflektovat výchovný dopad svého chování a jednání na žáky;
- i) podílet se cílevědomě na osobnostně sociálním a hodnotovém formování žáka, řešit výchovné konflikty;
- j) využívat sociální dynamiku třídy k utváření pozitivních vztahů a prosociálního chování žáků;
- k) podílet se na utváření životního plánu žáka;
- l) podílet se na vytváření, zavádění, využívání a kontrole dodržování pravidel života školy;
- m) sdílet výchovný koncept školy (pojetí výuky, pojetí žáka, pojetí učitele, pojetí vzdělávání a vzdělání, hodnoty, ke kterým se škola hlásí).

Komunikovat s rodiči (zákonnými zástupci)**O6****Očekávané výsledky učení:**

Absolvent bude připraven:

- a) vysvětlit rodičům pojetí výuky svého předmětu;
- b) používat vhodné komunikační strategie k vedení rozhovoru a dosažení konsenzu (např. o spolupráci);
- c) zajišťovat průběžně podporu prospívání žáka;
- d) komunikovat individuálně i se skupinou.

Doporučení pedagogických fakult k rozdělení jednotlivých kompetencí do oblastí výuky

Oblasti výuky navazující na minimální hodinové dotace uvedené ve struktuře výuky (str. 2):

Oblast pedagogicko-psychologická:

- charakterizovat jednotlivá vývojová stadia jedince z hlediska somatického, kognitivního, emočního, morálního a sociálního vývoje žáka na úrovni ISCED 2 a 3; a uvést (rozpoznat) příklady poruch psychického vývoje člověka;
- objasnit a aplikovat relevantní přístupy k žákům v rámci heterogenní skupiny, žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, nadaným žákům;
- charakterizovat psychologické zákonitosti procesů učení u žáků různých vývojových stupňů na úrovni ISCED 2 a 3 a na jejich základě projektovat různé vzdělávací programy a navrhovat způsoby evaluace výsledků vzdělávání;
- diagnostikovat vzdělávací potřeby a zájmy žáků, hledat cesty jak žáky ve výuce podněcovat aj.;
- objasnit a akceptovat zásady tvorby kurikula;
- popsat dominantní projevy rizikového chování dětí a mládeže a podílet se na programech jejich prevence;
- aplikovat vhodné postupy komunikace s rodiči žáků, partnery školy, veřejností aj.

Oblast oborově didaktická:

- orientovat se na základě znalosti oborové základny v problematice konkrétní oborové didaktiky a vyvozovat závěry pro vytváření strategií v rámci vlastní pedagogické praxe;
- objasnit a akceptovat zásady tvorby kurikula (identifikovat kritická, dynamická místa) a dalších dokumentů ZŠ a SŠ, shrnout a zdůvodnit smysl a cíl vzdělávání v rámci daného vzdělávacího oboru na ZŠ a SŠ;
- participovat na průběžné inovaci školního kurikula, s oporou o teoretické poznatky oboru argumentovat ve prospěch navržených pedagogických koncepcí i strategií k jejich naplňování;
- koncipovat výuku podle úrovně žáků a požadavků školy, tzn. stanovovat cíle a vytvářet učební úlohy k rozvoji žáků, vést žáky k efektivní spolupráci v podmínkách vyučovacího předmětu i celé školy,
- určovat a aplikovat nástroje hodnocení vzhledem k formulovaným cílům vzdělávacího programu a individuálním předpokladům žáků, rozlišovat, odhalovat, stimulovat a rozvíjet individuální osobnostní kvality žáků,
- v rámci konkrétního vzdělávacího oboru identifikovat vzdělávací potřeby a zájmy žáků, hledat cesty jak žáky ve výuce konkrétního oboru/předmětu podněcovat aj.

Oblast pedagogické praxe:

- identifikovat a využívat vztahy mezi oborovou, oborově didaktickou a pedagogicko-psychologickou základnou v návaznosti na pedagogickou praxi;
- aplikovat a obhajovat získané poznatky a dovednosti v pedagogické praxi;
- s oporou reflexe vlastní pedagogické činnosti argumentovat ve prospěch navržených pedagogických koncepcí i strategií k jejich naplňování (například s využitím akčního výzkumu aj.);
- realizovat výuku podle úrovně žáků a požadavků školy, tzn. prostřednictvím výuky směřovat ke stanoveným cílům a vytvářet učební úlohy k rozvoji žáků, vést žáky k efektivní spolupráci v podmínkách vyučovacího předmětu i celé školy,
- v praxi využívat aktivizační metody a formy práce s ohledem na potřeby a různé aspekty inovace vzdělávacího procesu a školské praxe.
- v konkrétních situacích aplikovat nástroje hodnocení vzhledem k formulovaným cílům vzdělávacího programu a individuálním předpokladům žáků, rozlišovat, odhalovat, stimulovat a rozvíjet individuální osobnostní kvality žáků,

Absolvent zároveň bude:

- akceptovat vzdělávací politiku státu a na základě kvalifikovaného zvážení podporovat její naplňování ve školské praxi,
- používat postupy sebereflexe a sebehodnocení ke svému profesnímu rozvoji
- aktivně přistupovat k řešení náročných výchovných situací ve škole (na pracovišti).